

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED TRI-WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF FRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET, IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

газета для робочого класу — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавничє Товариство, заінкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українським Робітничим Домі, на розі вулиць Фрічард і Мек'Грегор, у Вінніпегу, Маніт.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Fritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Редакція за оголошення не відповідає.

ПАРЛЯМЕНТАРНІ ВИБОРИ ПО ІОРГО-РУМУНСЬКИ

Першого червня відбувалися в Румунії парламентарні вибори — вибори, яких не було ніколи у фашистських країнах. Урядова партія, яка до виборів навіть не існувала, дістала 294 мандати. З цих мандатів група прем'єра Іорґі, що в минулому парламенті мала тільки 2 мандати, дістала 202, а націонал-параністи, що в минулому парламенті мали 323 мандати, в цих виборах дістали лише 24.

Всі інші партії, за винятком лібералів, які підтримували уряд Іорґі, вийшли здорово погарахтані, включаючи й соціял-демократів, що дістали 6 мандатів проти 9 в минулому. Цікаво, що урядові повідомлення цілкомити промовчуть про голоси робітничо-селянського блоку, який, не дивлячись на шалений терор, на арештування його кандидатів і всіх промовців, зібрав 3 відсотки всіх голосів і якому прислагує від 4 до 6 мандатів. Відомості кажуть, що робітничо-селянський блок зібрав 66 тисяч голосів проти 38 тисяч у виборах 1928 року. Але тік таки донесення кажуть, що уряд вже обговорює питання анулювання виборів кандидатів робітничо-селянського блоку під тим предтекстом, що його кандидати комуністи.

Після румунсько-болярського закону та партія, яка збере 40 відсотків усіх голосів, дістає 70 відсотків мандатів. "Партія уряду зібрала в цих виборах більшу половину усіх голосів, отже її диктатура "запевнена".

"Селянська" партія Манію, яка сама підготувала поле для фашизму й для приходу короля Кароля, дістала нечувану поразку й то в самих селянських округах, головни в Басарабії й Семигороді, зібравши загалом 15 відсотків тих голосів, що вона мала в 1928 році.

До такого вислуду виборів привів страшний терор, поруч якого велику роль грає крадіж голосів. В самих виборах голосувало 740 тисяч виборців менше, як в 1928 році. Цілі виборчі округи, головни з пролетарським та бідняцько-селянським населенням, були в облозі так званих "санітарних кордонів". Сотні тисяч виборців були позбавлені всякої можливості взяти участь в передвиборчій кампанії. Терор проти робітників і селян та проти пригноблених національних меншостей, перейшов всякі навіги румунські межі. Молдавські, українські, болгарські та угорські національні меншости були майже цілкомити усунені від участі в передвиборчій агітації.

Головно хвиля терору спрямована була проти комуністів, вплив яких, як подають газети, дуже зріс між селянством. Першого кандидата робітничо-селянського блоку Євгена Розвані сігуранцями збили до смерті в часі його першої агітаційної обіздки. Всіх кандидатів того блоку було арештовано. І проте там, де шалів цей терор, арештовані кандидати зібрани багато голосів.

Були випадки, де сігуранцями не могли дати ради з селянами і до тих місцевостей було вислано військо, яке відмовлялося від наказу стріляти в селян. В цих передвиборчих боях є великі жертви, про які світ не знає через гостру цензуру.

Румунська комуністична партія не могла взяти відкрито-участі у виборах, бо вона в Румунії нелегальна. А робітничо-селянський блок мав своїх кандидатів в 20-ох округах.

Сумнів нема, що українська хунія дістала своїх три мандати коштом запродажі й доносів до сігуранців на українські трудячі маси, на їх поступові гуртки, товариства, читальні. Бо про організацію українських трудових мас, як цілість, тут не доводиться говорити. Їх розторожили це "селянський" уряд Манію, то що вже й говорять про Іорґу — це й тоді, коли до него на службу стали місцеві жовтооблакітні доношники.

Диктатура Іорґі зробила одно добре діло: вона здемаскувала перед трудящими масами продажню "селянську партію" Манію, яка фактично промбстила шлях для приходу до влади фашистів, вона здемаскувала соціял-демократів, як найбільших співробітників Манію, нарешті, вона викрила справжнє обличчя буржуазних партій національних меншин. Як тільки провідники цих таборів почули в повітрі свист фашистського нагача, вони розпласталися плазма перед фашистським чоботом і заявили, що служимуть йому вірою й правдою аж до останньої каплі крові тих, кого вони, як це вони заявляють — репрезентують. Але трудячі якраз тепер мають нагоду побачити їх мерзотні пни. І цієї подлої продажньої роботи вони їм ніколи не забудуть.

ПОЛЬСЬКА ШЛЯХТА СКЛАДАЄ ПУБЛИЧНУ ПОДАЧКУ СВОМУ НАЙМИТОВІ КОНОВАЛЬЦЕВІ

Коли в травні комісія трох говорила в Женеві над українськими петиціями, то були там, в Женеві, а не в комісії, присутні двоє українських лідерів — Мілена Рудницька і Я. Олесницький та "отаман" УВО Е. Коновалець. Коли перші двоє представляли угодовську групу УНДО й дуже зрадили, що Ліга Націй сказала їм докінчувати справу "паціфікації" угодою з польською шляхтою, то Коновалець ще перед тим рішенням комісії трох поширював памфлет, в якому заявляв, що "саботажі" в Галичині під осінь 1930 року не були ніякою масовою

акцією селянства, ані революційним визвольним рухом, але були справою УВО за американські гроші. Далі в цій летючій Коновалець заявляє, що навіть УВО, діпаляючи панські маєтки та підірваючи телеграфічні стовпи, зовсім не мало шим на меті визвольну ідею, ані прогнання польських панів та осадників з українських земель, лише мало на меті звернення уваги Ліги Націй на те, що поляки погано поводяться з українцями, а як тільки захід звернув увагу — УВО почулося вдоволене і саботажі перестало, бо своєю мету воно досягнуло. Говорить Коновалець в летючці, що УВО навіть не протестує проти "паціфікації", воно не оскаржує польської влади за ті численні побиття та засуди навіть самих членів УВО, бо вони, мовляв, на це заслужили й держава мусіла так поступити.

Таке "внясення" справи представив Коновалець в Женеві саме в той час, як Ліга Націй мала розглядати українську справу.

Польсько шляхетська преса зараз не може надікуватися Коновалецьві за це внясення. Бо коли б наші представники, каже вона, так говорили, то Ліга Націй може їм не повірила б. Коли ж це говорить сам керівник тої організації, яка переводила саботажі, отверто заявляючи, що саботажі виконувано за фонди зібрані закордоном, коли цей самий провідник виправдує "паціфікацію", то тут члені Ліги Націй мали нагору перелюнастися з уст самих саботажників, що це не був ніякий визвольний рух, що це було зроблено за гроші ворожих держав спеціально для того зорганізованими людьми, а тому "паціфікація" була цілком виправдана.

Отже польська преса складає Коновалецьві велику подяку за "найвигишов шислуге справе польской".

Страшенці громади, їхні отумани повинні вислати з Канади свому "батькові" також подяку за що його побачу прислугу польській шляхті.

ЗАХИТАЛИСЯ ПІДВАЛИНИ

Німецькі державні урядові бунтуються.

Увечері 27 травня в Берліні відбувся мітинг, що привернуло до себе загальну увагу, дарма, що мітингів і демонстрацій відбувається тепер багато по цілій Німеччині, а надто в промислових центрах, де бувають навіть кроваві події. Про цей мітинг писала вся капіталістична та соціял-демократична преса, і від кожного рядка вилало тривогою та турботою. Лийтмовим усіх писань було приблизно ось що:

— Якщо ці вже бунтують, то що ж буде далі?.. Ажже вони саме ті, що повинні завадити, а не страти й забезпечити лад, щоб усі добрі люди спокійно спали?..

Ажже вони, тобто урядові та державні службовці, саме ті, кого протиставляють громадянам, мов утілення держави. Та ось вони зібрани в найбільшій залі Берліна, в залі, що вміщує десять тисяч душ і де звичайно відбуваються революційні збори та мітинги. Зібралися урядові всіх категорій та відомств — юстиції, поліції, податкових та інших управ., — одно слово, репрезентоване все. У залі видно різні обличчя: є і змарнілі, з яких позирляють матеріальні турботи, і цілком інші, округлі.

У переповненій залі напружений настрій, заворушення. Врештешкі так, наче шохвилини може вчинитися вибух. Тут, де йдеться про людей, що в звичайних обставинах репрезентують "святий спокій та лад", воно звучить дивно, але це так. Серед присутніх є члени різних буржуазних партій — від соціял-демократів до націонал-соціалістичних (фашистів). Але тільки на зборах безробітних або комуністичних можна було досі чути такі гострі слова й загрози на адресу уряду, як оце тут. Ці люди, що звичайно репрезентують уряд, раптом оголосили війну самому уряду.

З першого погляду навіть не знати, чи це серйозно, чи ні. Але факт такий, що урядові постватають проти держави. Поки що вони тільки загрожують, але загрожують серйозно. Захиталися, отже, підвалини держави.

Справа в тому, що урядові так само, як і робітництво, стоять перед загрозною новою хвилею зменшення заробітної платні. Уже рік у Німеччині видають один по одному диктаторські накази. Вони, як удари батою, б'ють по спинах трудящих мас. Кожим новим наказом, що накладає масам чимраз тяжчий тягар, уряд сподівається вибратися з кліщі та урівноважити бюджет.

Але дедалі гостріша криза розбиває всі плани уряду. Минулого року уряд зменшив платню урядовим — схе матично, без градації, геть усім — на 6 відсотків. Уже тоді ці заходи спричинили серед нижчих та середніх урядовців величезне обурення, бо саме ці ширші чиновництва зазнали від зменшення платні найбільшого лиха. Уже тоді чути було такі слова, як "пасивний опір" і навіть "страйк", але урядові ще не зважались на такі дії. Вони бачте, як підпора держави, не хотіли повставати проти неї. До того ж уряд обіцяв, що його заходи тільки тимчасові. Це обіцяв уряд, що слідом за зменшенням зарплатні, подедушвають усі харчові продукти та речі першої потреби. Тимчасом сталося якраз протилежне. Бо такими самими диктаторськими наказами запровадили нові податки на споживання та мито і, отже, спричинили страшенне подорожчання життя. Тим то більшість урядовців ще під час виборів, у пересні минулого року, на знак протесту проти держави кинулися до націонал-соціалістичного, вважаючи, що їхні революційні про-людські оклофрази є сама правда.

Але останніми часами ватажок фашистів Гітлер раз-у-раз заприсягався на вірність легалізму (закопність) і заперив, що він нічого не зробіть, проти уряду. Це особливо захитало його антиротет серед чиновництва. Ажже урядовці відвернулися від буржуазних партій та соціял-демократів та перейшли на бік фашистів, сподівалися знайти в них порятунк із свого неможливого становища. Незабаром вони переконалися, що фашистські обіцянки нічого не варті. Може вони ще й не зробили б належних висновків з цього, але оголошене від уряду ноає й чимале зменшення платні переповнило міру терпіння.

Чиновництво заворушилося... На естраді стоїть промовець, який намагається заспокоїти учасників мітингу новими обіцянками та натяками на кризу, скруту тощо. Але його слова тонуть у загальному галасі. Наче ураган несуться вигукки: — Геть уряд диктаторських наказів!

— Геть буржуазні партії! А в залі сидять сотні та тисячі тих, що, почувши такі вигукки, повинні розгортити збори... Але цього разу вони самі вигукують, бо відчувають на власній спині капіталістичний батіг.

Настрій у залі стає чимраз бурхливіший. Тисячі урядовців вимагають, щоб дали слово комуністичному промовцеві. Тільки йому, тільки комуністам вони довіряють і нікому більше.

Голова не хоче цього допустити. Галас більшає.

Захиталися підвалини про-ціві держави. Її власні урядові збунтувалися. Капіталістична держава не може вже втримати навіть своєї урядовців, а це — один із найважливіших симптомів нашого часу.

В цій будівлі поміщені всі управи українського державного промислу, а також управа "всьогоозного сталевого тресту, котрий сам один має 1,600 працівників. В цілому будинку працює понад 7,000 урядовців, пересічно знаходиться тут денно 10,000 інтересів, не числячи адміністрації і гостей, для яких зарезервовано 56 гостинних кімнат.

Комуникація поміж поверхами удержує в безперервній русі 18 вхід, на 6 і 12 осіб. Широкі і ясні коридори є так роздвоені, що з кожного пункту будинку дають найкоротшу комуникацію з кожним іншим його пунктом. Комуникація внутрі доми з світом є так обчислена, що 10,000 осіб може увійти до нього впродовж 30 хвилин і в тім самим часі вийти на прилягаючі простори площі.

В домі-горі є заінсталюваннх 1,600 телефонів, получених в одній центральній. Вона складається з трьох відділювочних частей архітектонічно зі собою гармонізованих і получених з собою на висоті другого поверху відділювочними мостами-коридорами, що мають по 20 метрів довоти, а по 15—25 метрів висоти.

Спостереження канадської дійсности

В місті Інтернешінал Нікел Корпорейшн.

Місто Садборі — є, знане, як ніколиве місто — на ділі це є місто ІНКО. Інтернешінал Нікел Корпорейшн — це просяканий кровью капіталістичний концерн, що контролює більшість канадських нікельових копалень й керує всіма справами міст і містечок нікельового району.

"Більше зиску" — головне гасло ІНКО. І це гасло ІНКО переводить в життя кожного дня. Минулого року аж до листопада майнери працювали по 8 годин всюди. Зараз ІНКО примусив майнерів працювати одну годину більше, продовживши день праці до 9 годин. Замість попередніх трох змінь ІНКО зреорганізувало Фруд-майну на дві зміни, викнувши сотки робітників від праці і примушуючи тих, що залишилися, продукувати все більше й більше.

До травня загальний видаток продукції на чоловіка у Фруд майні вийшов коло 6 тон. В травні ІНКО встановило нову скалю. Стандартова продукція мала вивозити 6.4 тони на глибині 2,400 фітів, 9.1 тони на глибині 2,600 фітів і 10.8 тони на глибині 2,800 фітів. Ця "реформа" стандартвої продукції, як це її називають найміньше ІНКО, піднесла загальну видатність до 8.5 тони на чоловіка денно замість попередніх 6 тон. Платня залишилася та сама — але вилас дуже збільшилася. Гасло "більше зиску" виконано коштом здоров'я металевих майнерів.

"Speed them up!" — це інструкція ІНКО своїм собачникам в майнах. І будучи вірні наказам, вони роблять все, що в їх силах. Вирозено спеціальні плани тероризування майнерів. Соломляні боси гасять свої лампи й так шпійонять за робітниками. Закурити папіроу — це втрата роботи. Цього тижня на глибині 28, бос сів

коло двох майнерів і сказав їм показати, що вони можуть зробити. Він стояв і дивився на них шість годин, підганяючи їх до того степеня, що обидва робітники зімліли на камнях. Один з них "ше й дотепер в госпіталі". Так робить ІНКО. На інших глибинах 17 майнерів залишили в джунгліх металевих міст і містечок нікельового району.

Розділай і пануй — це друге популярне гасло в ІНКО. Більшість майнерів металевій Фруд майні є робітниками чужинцівського уродження. Кожному англіському робітникові, що стає там до роботи, дають величезні привілеї перед всіма іншими майнерами. Це робиться тому, щоб показати цим робітникам, що то "only the dirty foreigner" є тими, з якими так погано обходяться, а "справжні люди" є в пошани. Одне вистарчить піти до деяких компанійних підприємств, де робітники канадського уродження є в більшості, то там вже можна побачити, як вони маліше, ніж "привілеї" навіть коли вони є канадійцями 17-ої генерації.

ІНКО керує нікельовими копальнями. В Коїстоні воно не тільки взяло на роботу лісту революційних українських робітників, але воно прогнало їх з міста. Укр. Роб. Дім який був революційним центром в місті ІНКО, замкнений — і кривежадна компанія святкує перемогу. Як надовго?

Вигнати революційних робітників чужинцівського уродження з міста Садборі — це значить вигнати значну частину міського населення. Однак ІНКО заілочаткувало вже кампанію. Чорна ліста в русі. Одночасно

нікельові барони наказали своїм ляскам в провінціоальному уряді скаслювати лайсенси Фінляндської робітничої "Ліберті Тоа" і Українського Робітничого Дому. Причина, як це подає компанійна газета "Садборі Стар" є та, що вищегадані обидві салі були багато років і зараз є центрами комуністичної пропаганди і тими місцями, з яких кожного разу починалася червоної демонстрації. Революційні робітники Садборі приймуть цей найвищий вивоз й поставлять йому опір. "Садборі Стар", проголошуючи, що салі червоних будуть замкнені, означає, що робітничі населення через це не будуть ограблені з "свого" центру, "бо Лейбор Год на Ок улиці, що є в посіданні Ай Доблю Доблю, затримає свій лайсенс. Ця остання сальа не є вже центром пропаганди через роки". Отже бачте, що ІНКО деяких людей популяризує й той факт, що ІНКО популяризує сально Ай Доблю Доблю, як злітне місце від пропаганди, показує, як низько впади ці колишній революційна організація Ай Доблю Доблю. Справжній організація ІНКО-ва.

Власники смелтри Фалкоп-бриджа, хоч малі вони в порівняннз з ІНКО, йдуть за його прикладом. Тут не тільки в ходу чорна ліста, але 15 червня переведено нову знижку платні. Всім робітникам в смелтрі зрізано по 24 центи на день з їхньої й так нужденної платні, а майнерам знижено по 26 центів на день. "Вільна праця"! Якщо не погоджується на знижку, то заберайтеся!

Робітники нікельові індустрії приготувалися до боротьби. Майнер за майнером каже вам, що так довго вже не буде. Майнері будуть битися відтепер до ВЮЛ і всі сили ІНКО не знищать бойового робітничого руху.

Сем Кар, Садборі, 15 червня 1931.

два роки чотири тисячі робітників, ала 8 мільйонів кілограмів заліза, 12 мільйонів кілограмів цементу і 45 тисяч квадратних метрів скла. Кошт будови кубічного метра вийшов 40—50 карбованців, а ціла будова коштувала 15 мільйонів карбованців. Врештешкі галачка, що дивиться на могутню фасаду цієї величезної будівлі, або того, що перебігає внутрішні безконечні коридори, є небувале. Тут кождий бачить і відчуває що могутню волю і зухвалу увагу тих, котрі в бійній і убогій дотепер діляній Харкова дивлялися що — видяскуючи в сонні десятками тисяч своїх вилоних зеркал — величезну палату збірної праці.

Усі повідомлення з Іспанії говорять про чимраз більшу економічну кризу. Мадридський кореспондент газети "Матен" пише про "загальну напруженість становища". Курс пезети зменшився до найнижчого рівня з часів війни. Кореспондент пояснює це підсиленням вивозом капіталів (заборони закони містра фінансів не життєві), а також тим, що пезета знижується в зв'язку з паперово-грошевою інфляцією.

На зменшення пезети вплинула головне "криза довіри" від капіталістів, збентежених підсиленням антилерікального руху, застрепенням соціял-істичного руху. Кореспондент "Матен" констатує значне зростання безробіт-

БУДИНОК ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В ХАРКОВІ

Опис подаємо за польською газетою "Век Нови".

1925 року Українська Господарська Рада в Харкові постановила побудувати величезний дім, у якому помістяться всі управи українського державного промислу, а також управа "всьогоозного сталевого тресту, котрий сам один має 1,600 працівників. В цілому будинку працює понад 7,000 урядовців, пересічно знаходиться тут денно 10,000 інтересів, не числячи адміністрації і гостей, для яких зарезервовано 56 гостинних кімнат.

Комуникація поміж поверхами удержує в безперервній русі 18 вхід, на 6 і 12 осіб. Широкі і ясні коридори є так роздвоені, що з кожного пункту будинку дають найкоротшу комуникацію з кожним іншим його пунктом. Комуникація внутрі доми з світом є так обчислена, що 10,000 осіб може увійти до нього впродовж 30 хвилин і в тім самим часі вийти на прилягаючі простори площі.

В домі-горі є заінсталюваннх 1,600 телефонів, получених в одній центральній. Вона складається з трьох відділювочних частей архітектонічно зі собою гармонізованих і получених з собою на висоті другого поверху відділювочними мостами-коридорами, що мають по 20 метрів довоти, а по 15—25 метрів висоти.

Будинком викликає справді імпонує вражіння гармонійним розпокоєннм величезний дім, спокоем та стилізовістю ліній. Як твір нової архітектури, ця харківська палата українського державного промислу, відер-жесь порівняннз зі всіми творами новітньої архітектури на земській кулі, а дуже багато з них значно перевищує саме спокоем і гармонійністю свого рисунку. Творець цієї будівлі український архітект Краєвськ помісався не тільки знанням будівельної техніки, але також визначним естетичним відчуттям.

РОЗБРАТ У ТАБОРІ ІСПАНСЬКИХ РЕСПУБЛІКАНЦІВ.

Усі повідомлення з Іспанії говорять про чимраз більшу економічну кризу. Мадридський кореспондент газети "Матен" пише про "загальну напруженість становища". Курс пезети зменшився до найнижчого рівня з часів війни. Кореспондент пояснює це підсиленням вивозом капіталів (заборони закони містра фінансів не життєві), а також тим, що пезета знижується в зв'язку з паперово-грошевою інфляцією.

На зменшення пезети вплинула головне "криза довіри" від капіталістів, збентежених підсиленням антилерікального руху, застрепенням соціял-істичного руху. Кореспондент "Матен" констатує значне зростання безробіт-

Далі кореспондент відзначає виступ на з'їзді радикал-соціалістів групи депутатів, що енергійно зажадали відмовитися від всякої виборчої угоди з правими республіканцями. В зв'язку з цим помітний серйозний напружок замінити на пості голови тимчасового уряду Забору на теперішнього міністра закордонних справ Леруса. За-мора й Маура заявили, що не братимуть участі у виборчій кампанії.